

Charakteristika podnikatele

Jarmila Pokorná

Účel vymezení pojmu podnikatele

Odlišení od nepodnikatelů, především spotřebitelů, pro něž platí zvláštní ochranné režimy

Vymezení odchylek v právní úpravě vyplývajících z toho, že daná osoba je podnikatelem, a proto má speciální povinnosti, popř. speciální oprávnění.

Příklad: § 433 OZ

§ 1732 odst. 2 OZ, § 1757 odst. 2 OZ, § 1797 OZ

Podnikatel podle OZ

§ 420: Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.

Vymezení pojmu není závislé na oprávněnosti či neoprávněnosti podnikání podle veřejnoprávních předpisů, vychází z povahy činnosti daného subjektu.

Domněnky a fikce - § 421

Za podnikatele se považuje osoba zapsaná v obchodním rejstříku.
(nevyvratitelná domněnka a fikce)

Má se za to, že podnikatelem je osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle jiného zákona. (vyvratitelná domněnka)

Osoby zapisované do obchodního rejstříku (z. č. 304/2013 Sb.)

Do obchodního rejstříku se zapisují

- obchodní společnosti a družstva = **obligatorní zápis obchodních korporací**
- zahraniční osoby
- fyzické osoby
 - které jsou podnikateli a o zápis požádají (**fakultativní zápis**)
 - které jsou podnikateli
 - a výše jejich výnosů nebo příjmů přesáhne zákonem stanovenou hodnotu (**obligatorní zápis**)
- další osoby, u nichž stanoví povinnost zápisu zvláštní právní předpis

Osoby podnikající na základě živnostenského oprávnění

Osoby fyzické i právnické, které provozují

- živnosti ohlašovací – řemeslné
 - vázané
 - volné
- živnosti koncesované

Státní dozor vykonávají živnostenské úřady

z. č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání
(živnostenský zákon)

Osoby podnikající na základě jiného oprávnění

Jde o podnikání, které není živností podle negativního vymezení § 3 živnostenského zákona, protože vyžaduje zvláštní odborné znalosti, popř. jde o provozování činnosti vyhrazené zákonem státu nebo určené právnické osobě.

Dohled nad podnikáním v těchto oblastech vykonávají buď profesní komory nebo správní úřady podle zvláštních předpisů.

Osoby provozující zemědělskou výrobu

Jsou zapsány do evidence podle zvláštního právního předpisu. Jde o zákon o zemědělství č. 252/1997 Sb. a jeho novelu z. č. 85/2004 Sb., evidence – obecní úřad obce s rozšířenou působností podle místa podnikání nebo sídla zemědělského podnikatele. Povinnost evidovat se nemají fyzické osoby, které provozují drobné pěstitelské a chovatelské činnosti nebo prodávají nezpracované rostlinné nebo živočišné produkty .

Rozšíření dosahu definice podnikatele (§ 420 odst. 2)

Ve vztahu ke spotřebiteli a pro účely úpravy §1963
(výslovná úprava je zde kvůli směrnici č. 2011/7/EU ze dne 16. února 2011
o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích - bod 10
preambule)

Pojem spotřebitel: každý **člověk**, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná. (419)

Rozšířená ochrana (420 odst. 2): za podnikatele se považuje také

- každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností
- při samostatném výkonu svého povolání (např. tzv. svobodná povolání – advokáti, lékaři, notáři apod. ?),
- osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele - jednání komisionářů a zprostředkování a uzavírání obchodů pro jiné osoby,

Příklady ochranných úprav

Podnikatel, který uzavřel smlouvu při svém podnikání, nemá právo požadovat zrušení smlouvy pro neúměrné zkrácení (1793 odst. 1) ani se nemůže dovolat neplatnosti smlouvy, která zakládá vztah lichvy (1796).

Ustanovení o závazcích ze smluv uzavíraných se spotřebitelem - 1810 - 1867

Zákaz zneužití odbornosti nebo hospodářského postavení - § 433, informační povinnost - § 435

Podnikatel – další osoby

Souvisí s otázkou, jaké požadavky musí splňovat právnické nebo fyzické osoby, aby mohly obdržet podnikatelské oprávnění (živnostenské nebo jiné). Požadavky jsou upraveny zvláštními veřejnoprávními předpisy (živnostenský zákon, zákon o bankách, zákon o podnikání na kapitálovém trhu, zákon o advokacii ...)

Úprava v občanském zákoníku ve vztahu ke svéprávnosti

- 1) Nezletilá osoba, které zákonný zástupce s přivolením soudu udělil souhlas k samostatnému provozování obchodního závodu nebo jiné podobné výdělečné činnosti. (§ 33 OZ) – je podnikatelem podle vymezení v § 420 odst. 1 OZ, ale jeho schopnost samostatně vykonávat činnost podle § 420 vyplývá ze zvláštního postupu podle § 33.
- 2) Nezletilá osoba, které soud přiznal svéprávnost (prokázala schopnost se samostatně žít) - § 37 OZ. Opět by šlo o podnikatele ve smyslu § 420 odst. 1 OZ, ale opět tuto schopnost vykonávat činnost podle § 420 získává zvláštním postupem podle § 37 OZ.

Podnikání

Je činnost provozovaná

samostatně

soustavně

na vlastní účet a odpovědnost podnikatele

živnostenským nebo obdobným způsobem

za účelem dosažení zisku

Další subjekty, které mohou být účastníky obchodněprávních vztahů

z. č. 219/2000 Sb.,
o majetku České
republiky a jejím
vystupování v
právních vztazích

Speciální zákony
z. č. 128/2000 Sb.
o obcích
z. č. 129/2000 Sb.
o krajích

Stát, samosprávné územní jednotky

Upraveno v § 20 a 21 občanského zákoníku

Termíny, které nemohou označovat podnikatele

Sdružení – pojem se používá se zvláštních zákonech

Firma - § 423 – 428 OZ

Společnost - § 2716 OZ

Osoby zapisované do obchodního rejstříku na základě zápisu obchodní korporace

obchodní závod § 502, pobočka - § 503 OZ

Koncern – podnikatelská seskupení - § 71 – 91 ZOK

Odštěpný závod – pobočka zapsaná do obch. rejstříku - § 503/2 OZ

Tichá společnost - § 2747 OZ

Rodinný závod - § 700 a násl. OZ